

Kim Møller: *Vejen til Damaskus*. Trykkefrihedsselskabet 2008, 152 sider

Det er svært at sige noget om denne bog, som ikke handler om politik frem for videnskab. Kim Møller har fået lavet en bog ud af sit historiespeciale fra Århus Universitet og lad mig sige det med det samme: Det er der overhovedet ikke substans nok i specialet til. Både bagside og forord lover os universitetsniveau og banebrydende resultater, men Kim Møller kan slet ikke leve op til sin (selv)iscenesættelse som politisk undertrykt forsker. Bogen er hverken klog, provokerende, nytænkende eller på anden vis original. Den er såmænd bare et halvkedeligt, middelmådigt universitetsspeciale med et nationalkonservativt udestående mod Jørgen Bæk Simonsen.

Det akademiske sigte med bogen er en historio-grafisk undersøgelse af dansk islamforskning fra klassikerne Østrup, Buhl og Pedersen til Bæk Simonsen. Det reelle sigte er at diskutere Jørgen Bæk Simonsens offentlige virke med baggrund i Møllers nationalkonservative mission. Møller har ingen teoretiske eller metodiske bevæggrunde endsige en forskningshistorisk erkendelsesinteresse, som man skulle synes burde være udgangspunktet for en akademisk problemstilling. De sporadiske forklaringer som findes, er komplet overfladiske, og bogen er gennemgående spækket med kort- og fejlslutninger over komplicerede forhold. Nærmest komisk inddrages dannelsesfilosoffen Finn Thorbjørn Hansen og religionshistorikeren Jeppe Sinding Jensen som belæg for henholdsvis en kulturel relativistisk og en 'fænomnologisk' position, og filosofen Allan Bloom inddrages som argumentation for en 'nødvendig grad' af kulturel chauvinisme. Disse herrer indgår således som Møllers akademiske kontekstualisering, hvilket virker helt irrelevant, og samtidigt indgår intet af den glimrende litteratur, der ellers er skrevet om islams forskningshistorie. Møllers bog bruger så at sige ikke den allerede eksisterende

de litteratur om orientalistikken, hverken den danske eller udenlandske, og det giver overordnet bogen et dilettantisk præg.

Møller udvælger passager fra de udvalgte islamforskere, som han så 'analyserer' i forhold til nogle uforklarede parametre, der opstilles som overskrift til hvert afsnit. Islamforskernes udsagn om Muhammed, islam, jihad og et par andre forhold citeres med henblik på at vise, at Jørgen Bæk Simonsens forskning udgør en slags paradigmeskift fra kildebaseret filologisk forskning til lalleglad 'antropologisk' (læs politisk) multikulturalisme, hvor sigtet ikke er videnskabelig erkendelse men ideologisk indoktrinering. Det er der mange potentielt interessante problemstillinger i, som Møller lader hånt om, fordi hans bog forbliver på et ureflekteret og uinformeret niveau. De klassiske danske orientaler er gennemgået langt mere vedkommende i andre specialer af fx Christian Hall og Mette Søltoft, og at ophæve Jørgen Bæk Simonsen til dansk islamforskningens godfader er for unuanceret. Bæk Simonsen er en kendt og ofte toneangivende figur, men det er vel rettelig tvivlsomt om han fra 1990'erne er 'islamforsker'. Møller skulle nok have valgt Jakob Skovgaard-Petersen til kongerækken, fordi denne videnskabeligt arbejder med faghistorisk udgangspunkt i orientalistikken og dermed Goldziher, Hurgonje, Nöldeke osv. Bæk Simonsens kontekst er ikke islamologien men den brede, kritiske samfundsforskning, hvortil man også kan regne Olivier Roy, Gilles Kepel, François Burgat, Fred Halliday, John Esposito og mange andre, selvom mange af disse forfattere i udgangspunktet har været religionsvidenskabsfolk eller arabister. Møller har ikke gjort en tilstrækkelig indsats for at sætte Bæk Simonsen i den rette sammenhæng, hvilket kun understreger, at målet for bogen ikke er erkendelse men Bæk Simonsen.

Man kan og skal naturligvis diskutere gyldigheden, rækkevidden og brugbarheden af forskeres udsagn i både akademisk og offentlig sammen-

hæng. Bæk Simonsens islamformidling kan diskuteres både videnskabeligt og som offentlig pædagogik, men Møller indfinder sig ikke på den rigtige etage. Møller kunne have fundet god inspiration i Martin Kramers 'Ivory Towers on Sand', hvor der leveres en relevant kritik af mellemøstforskningen efter Edward Said. Kramer kritiserer de forskere, der betragter det som deres mission at forklare islam eller Mellemøsten positivt og 'normaliserende' for at modvirke Vestens orientalisme. Efter Kramers mening har denne pædagogisering af det vestlige publikum fjernet mange forskere fra realiteterne i en grad så selv Maren i kæret kan høre, at de snakker sort i tv. Kramers pointe er ikke, at forskerne skal studere rigtige kilder, men at de skal kaste frygten for Edward Saims spøgelse, orientalismen, af sig og endvidere tage folks bekymringer og erfaringer alvorligt i stedet for at bortforklare reelle konflikter. Kramer opfordrer til en ny realisme, ikke (national)konservatisme efter undertegnede mening. Kramer havde en pointe i forhold til meget af 1980ernes og 90ernes forskning, men det forholder sig anderledes nu, også i Danmark. Opgøret med Said er påbegyndt for længst. Møllers bog fremstår som irrelevant målskydning frem for som en relevant kortlægning af aktuelle måder, hvorpå forskere formidler viden om verden i dette tilfælde islam.

Møller har et antikveret normativt udgangspunkt i, at rigtige kilder er tekster. Koranen er teksten, man skal analysere for at forstå islam og muslimer. Bæk Simonsen er underlødige i Møllers perspektiv, fordi Bæk Simonsen insisterer på, at muslimer bestemmer, hvad islam er. Bæk Simonsen bliver kategoriseret som 'postkolonialist', hvilket igen er komplet forkert, hvis man ser på, hvilken type tekster postkolonialismen producerer. Møllers emne har potentialet til interessante diskussioner om filosofiske og historiske udgangspunkter for forskningen i islam samt en altid væsentlig diskussion om forskeres rolle i samfundsdebatten.

Desværre udfoldes dette potentiale ikke, og vi får ikke en relevant diskussion af Bæk Simonsens forskningsperspektiv og hans rolle som samfundsdebattør. Det er også en besynderlig vinkel, Møller har valgt. Møller mener, at Bæk Simonsen bidrager til 'islamiseringen' af Danmark ved at arbejde ud fra et fuldkomment acceptabelt socialkonstruktivistisk perspektiv. Så er der mange forskere som bidrager til 'islamiseringen' af Danmark. For at vise holdbarheden af det synspunkt bliver Bæk Simonsen sat i en (forkert) forskningshistorisk sammenhæng i stedet for at vælge den rette kontekst, nemlig integrations, kultur og – værdidebatten fra 1990erne og frem. Det er den sammenhæng, som er den rette for Møller, Hedegaard og Trykkefrihedsselskabet – ikke islamforskningen.

Til sidst må det bemærkes at det eneste, der i virkeligheden er interessant ved Kim Møllers bog er, at den er blevet taget alvorligt af alle medier i Danmark. Der er åbenbart et klima i Danmark nu, hvor så at sige alt med et såkaldt nationalkonservativt udgangspunkt ryger direkte i aviserne uanset kvaliteten. Kim Møller er ikke mere forsker end Lars Hedegaard eller Ralf Pittelkow, og deres bøger er sikkert glimrende debatliteratur for en del mennesker, men akademisk set er de ikke relevante som andet end kilder til den aktuelle ideologiske og kulturelle tilstand i samfundet. Det virker også passende at minde Møller og andre om, at forskeres faglige lødighed måles gennem deres evne til at få trykt deres tekster i faglige tidsskrifter og på lødige forlag. Det kan Bæk Simonsen. Med forskeres politiske lødighed forholder det sig ligesom med alle andre – de må mene lige, hvad de vil indenfor straffeloven.

Jakob Egholm Feldt, adjunkt på Center for Mellemøststudier, SDU